

J. BRILHA & W.A.P. WIMBLEDON (red.) — Geoheritage.
Springer, Berlin 2009

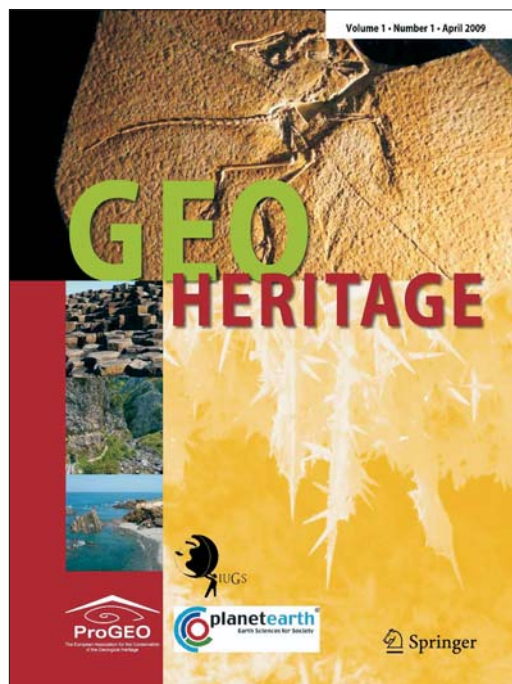
W maju i grudniu 2009 r. ukazały się 4 numery pierwszego rocznika nowego kwartalnika o znamienym tytule *Geoheritage*, czyli Dziedzictwo Geologiczne. Jego wydawcą jest Springer Verlag, a samo pismo ma być oficjalnym periodykiem partnerskiego konsorcjum w składzie: Europejska Asocjacja ds. Ochrony Dziedzictwa Geologicznego (proGEO), Komisja Międzynarodowej Unii Nauk o Ziemi (IUGS) — Nauki o Ziemi w Zarządzaniu Środowiskiem (GEM), Komisja Stratygrafii IUGS (ICS), Międzynarodowa Asocjacja Geomorfologów (IAG), Międzynarodowa Asocjacja Paleontologów (IPA), Komisja Historii Nauk Geologicznych INHIGEO IUGS, Europejska Asocjacja Towarzystw Geologicznych (AEGS) i Afrykańskie Towarzystwo Geologiczne (GSA). Pismo współredagują Jose Brilha z Uniwersytetu Minho Braha (Portugalia) i W.A.P. Wimbleton z Uniwersytetu Bristol (Wielka Brytania), a w składzie rady redakcyjnej znalazło się 18 uczonych i specjalistów z ośrodków naukowych z całego świata. Nasz region reprezentują w tej radzie Roma Kanopiene z Litewskiej Służby Geologicznej i Rein Raudsep z Ministerstwa Środowiska Estonii.

Redakcja pisma startującego pod auspicjami tak poważnych stowarzyszeń musiała postawić sobie wyjątkowo ambitne cele. Jak to podkreślał W.A.P. Wimbleton w listach zapowiadających ukazanie się pierwszego numeru, zadaniem tego pisma ma być zaakcentowanie problematyki ochrony dziedzictwa geologicznego w programie Dekady Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju ONZ (2005–2014) oraz zaktywizowanie udziału społeczności geologicznej do lepszego poznania i ochrony tego dziedzictwa. Do realizacji tych celów zaproponowano wyjątkowo ambitny i szeroki zakres tematów, dla jakich mają być otwarte łamy tego pisma. Za tematy kluczowe uznano:

- ❑ rozpoznawanie, charakterystykę, ilościowe ujęcie i zarządzanie dziedzictwem geologicznym;
- ❑ integrację bio- i georóżnorodności w ochronie przyrody i polityce w zakresie wykorzystania powierzchni Ziemi;
- ❑ dziedzictwo geologiczne, zrównoważony rozwój, inicjatywy społeczności lokalnych, inicjatywy praktyczne i geoturystykę;
- ❑ geoparki: tworzenie i prowadzenie geoparków oraz ich rolę;
- ❑ ochronę świata przyrody — wpływ działalności człowieka oraz czynników naturalnych i zmiany klimatu;
- ❑ geoturystykę: definicje, metodologie i przykładowe studia;
- ❑ wykorzystanie dziedzictwa geologicznego, publikacji, opracowań audiowizualnych oraz ścieżek dydaktycznych, ośrodków i muzeów terenowych w dydaktyce.

Pierwsze numery *Geoheritage* pokazują nam jak redakcja podeszła w praktyce do realizacji tych ambitnych celów, a zarazem jakie szanse otwiera ten periodyk dla naszej społeczności geologicznej w czasie, gdy geoturystyka i ochrona dziedzictwa geologicznego zyskują na znaczeniu w coraz większej ilości krajów.

Pierwszy numer otwierają R. Pena des Reis i M. Helena Henriques artykułem *Podejście do zintegrowanego systemu wyboru i oceny dziedzictwa geologicznego*, który uznać można za wręcz

kierunkowy i do tego przedstawiający te kluczowe zagadnienia w wyjątkowo zwartej formie, bo na 10 stronach. Znalazły się tu jeszcze prace dające przykład, jak wskazywać na konieczność objęcia ochroną asocjację ofiolitów Gór Betyckich jako bardzo ważnego dziedzictwa geologicznego (artykuł E. Puga i in.) oraz jak dokonywać oceny wartości takiego dziedzictwa na przykładzie zróżnicowania geomorfologicznego Dolomitów Włoskich (artykuł M. Panizza). Numer ten zamyka praca Zofii Alexandrowicz, Jana Urbana i Krzysztofa Miśkiewicza *Wartości geologiczne wybranych polskich obiektów z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO*. Praca ta stanowi świetnie udokumentowaną propozycję zmiany statusu 4 polskich obiektów z tej listy, tj. Centrum Historycznego Krakowa, Kopalni Soli w Wieliczce, Kalwarii Zebrzydowskiej i Łuku Mużakowa. Zgodnie z *Zaleceniami dotyczącymi ochrony dziedzictwa geologicznego i obszarów o specjalnym znaczeniu dla geologii* Rady Europy z 2004 r., obiekty te zostały przeanalizowane ze względu na to:

- ❑ czy i w jakim stopniu ich cechy geologiczno-geomorfologiczne generują lub wzmacniają wartości historyczne i kulturalne tych obiektów;
- ❑ czy te cechy geologiczno-geomorfologiczne można wykorzystać do zrewidowania lub uzupełnienia ich statusu jako Obiektów Dziedzictwa Światowego w oparciu o kryteria przyrodnicze, tak aby zmienić ich status na obiekty dziedzictwa (mieszanego) przyrodniczo-kulturalnego czyli *natural-cultural (mixed) sites*.

Z poloników należy tu jeszcze odnotować zapowiedź VI Międzynarodowej Konferencji Grupy Roboczej 2 (Europa Północna) ProGEO, poświęconej różnorodności geologicznej i dziedzictwu przyrodniczemu i geologicznemu Kaszub (6–10.09.2010, Gdańsk), jaka została zamieszczona wraz z linkiem do pierwszego cyrkularza w dziale *Informacje o przyszłych wydarzeniach*.

Z kolei w numerach 2–4 znalazły się prace: L. Mampela i in. o zintegrowanym systemie zarządzania dziedzictwem w odniesieniu do stanowisk dinozaurów z Teruel (Aragonia, Hiszpania), L. Carcavilli i in. o przeszłości, stanie obecnym i przyszłości ochrony dziedzictwa geologicznego w Hiszpanii oraz E.A. Kostera o ochronie krajobrazów aktywnie wędrujących piasków „europejskiego pasma eolicznego”.

W sumie należy serdecznie pogratulować zespołowi redakcyjnemu i Wydawnictwu Springer bardzo cennej inicjatywy i konsekwencji w jej wcielaniu w życie w trudnych warunkach lat 2008–2009. Pismo to ma niewątpliwie dużą wartość dla naszej społeczności geologicznej zwłaszcza w czasie, gdy geoturystyka i ochrona dziedzictwa geologicznego plasują się wysoko na liście

zadań priorytetowych Ministerstwa Środowiska (patrz Jezierski *Geologia dla turystyki*, Prz. Geol., 57: 622; *Upowszechnienie wiedzy o środowisku geologicznym*, raport PIG 2007–2008: 60–64). Otwiera ono bowiem szerokie możliwości prezentacji dotychczasowego dorobku i najnowszych osiągnięć z zakresu ochrony dziedzictwa geologicznego, tworzenia ścieżek geoturystycznych i geoparków oraz — a może zwłaszcza — doświadczenia pracy z młodzieżą szkolną i w popularyzowaniu nauk o Ziemi. Jak najbardziej warto też zadbać o to, aby informacje o organizowanych międzynarodowych i ważniejszych krajowych imprezach trafiały odpowiednio szybko do działu *Informacje o przyszłych wydarzeniach*

Wojciech Brochwicz-Lewiński